

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีจุดประสงค์เพื่อ ออกแบบและจัดการการใช้พื้นที่ภายในโครงการสถานบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ โดยมีกรณีศึกษา คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค จังหวัดกรุงเทพมหานคร และได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางใน การออกแบบสถานบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ และแนวทางการจัดการสถานบริการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค จำนวน 212 คน โดยจำแนกเป็น เพศชาย จำนวน 39 คน และเพศหญิง จำนวน 162 คน ซึ่งลักษณะการ กระจายตัวของประชากรไม่สม่ำเสมอ ทำให้ไม่เหมาะสมที่จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ simple-sampling และภายในโครงการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค อาคารมหาดไทย 100 ปี เป็นอาคารที่ผู้วิจัยไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำการเก็บข้อมูล ทำให้ไม่ สามารถใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ stratification ได้

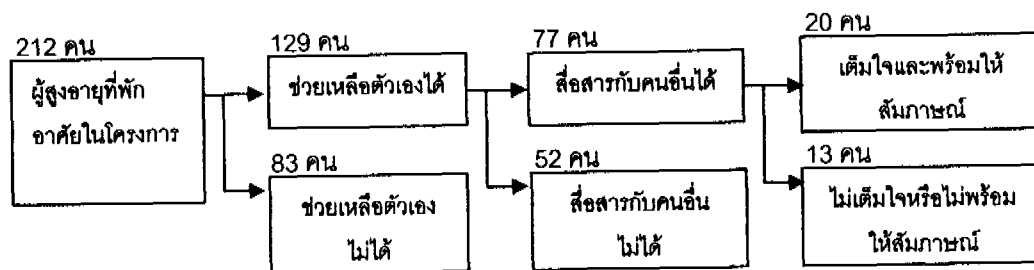
เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการคัดเลือกแบบหลายขั้นตอน (multi-stage) โดยมีหลักการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สามารถพูดคุยสื่อสารรู้เรื่องและพักอาศัยใน ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. มีความพร้อมที่จะให้ข้อมูล ทั้งทางด้านร่างกาย และความเต็มใจ
3. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล 9:30 – 11:30 น. และ 12:30 – 16:00 น. เพื่อไม่เป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัวของผู้สูงอายุมากเกินไป

ผู้วิจัยได้เข้าทำการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 วัน และได้จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างตามหลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน เนื่องจากมีผู้สูงอายุ 1 คน ไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากขาดกำลังใจในการใช้ชีวิต และรู้สึกหวั่นต่อการพักอาศัยในโครงการ

ภาพที่ 3.1

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

ข้อมูลจากวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ได้แก่ พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับผู้สูงอายุตลอดเวลา จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมของผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค การสำรวจลักษณะทางกายภาพจากภาพถ่ายและแบบสำรวจ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุและสถานบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นแบบสอบถาม เพื่อให้สามารถเข้าถึงในการวิเคราะห์คำตอบจากผู้สูงอายุ ภาพถ่าย และแบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบถึงพฤติกรรม ความต้องการ และทัศนคติของผู้สูงอายุต่อศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย อายุ การใช้จ่ายในแต่ละวัน แหล่งที่มาของรายได้ ปัญหา และความคาดหวังเมื่อพักอาศัยในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อาคารต่าง ๆ เช่น อาคารพักอาศัย อาคารอเนกประสงค์ เป็นต้น ความถี่ในการใช้อาคารและพื้นที่ เหตุผลที่ใช้อาคารและเหตุผลที่ไม่ได้ใช้อาคาร

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโครงการ ประกอบด้วย แสง สี เสียงรบกวน ความสะดวกสบาย ความเหมาะสมของสาธารณูปโภค เฟอร์นิเจอร์ และความปลอดภัยภายในอาคาร

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความต้องการการบริการ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ประกอบด้วย ความต้องการการบริการ การจัดพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมต่าง ๆ และการพักผ่อนที่พอใจ

2. การสัมภาษณ์ (เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงกิจกรรม และการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุกับศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

3. การสังเกตและการสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกถ่ายภาพ และแบบสำรวจสภาพแวดล้อมโดยผู้วิจัย (พื้นที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค และระบบการจัดการการใช้พื้นที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

3.4 การกำหนดพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค (เปลี่ยนจากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุบ้านบางแค) เนื่องจาก เป็นสถานบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุแห่งแรกในประเทศไทย จึงเป็นโครงการที่เป็นต้นแบบให้กับที่อื่น ๆ และเป็นโครงการที่มีองค์ประกอบทางด้านต่าง ๆ เช่น องค์ประกอบทางด้านกายภาพ และการให้บริการที่ครอบคลุมสถานบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่อื่น ๆ ได้ ทำให้ผู้วิจัยเลือกศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ มีผู้ช่วยสัมภาษณ์ทั้งหมด 2 คน คือ ศันสนีย์ ฉัตรธนาอนันต์ และ รสวลี หวังพานาวงค์ เนื้อหาในแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ การใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุ ทักษะและควมพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป สามารถพูดคุยสื่อสารรู้เรื่อง และพักอาศัยในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค อย่างน้อย 5 ปี สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สื่อสารกับผู้อื่นรู้เรื่อง และเต็มใจให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุในช่วงเวลา 09:30 – 11:30 น. และ 12:30 – 16:00 น.
2. การสัมภาษณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ได้แก่ พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์
3. การสังเกตและแบบสำรวจ สำหรับศึกษาการจัดการการใช้พื้นที่ภายในโครงการเพื่อทราบถึงพฤติกรรมของผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค

3.6 การวิเคราะห์ผล

ทำการวิเคราะห์โดยใช้การบรรยายและสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พื้นที่ภายในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กับกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยผลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสำรวจ โดยแบ่งส่วนการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสำรวจ และการบันทึกถ่ายภาพ ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและการบันทึกถ่ายภาพ ได้นำมาวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของอาคาร พื้นที่ภายนอก การใช้งานพื้นที่ภายในโครงการ เพื่อหาพื้นที่ที่เป็นปัญหาต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุในโครงการ
2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้นำมาคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ วิเคราะห์ถึงปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตในโครงการ

3.7 การแปลผลข้อมูล

การแปลผลข้อมูลของการวิจัย ในส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโครงการ ประกอบด้วย อาคารพักอาศัย อาคารอเนกประสงค์ อาคารพยาบาล และอาคารศาลาธรรม สามารถแปลผลได้โดยการให้ค่าคะแนน คือ

ผู้ตอบแบบสอบถาม	เลือกความพึงพอใจระดับ 5	ได้คะแนน 5
ผู้ตอบแบบสอบถาม	เลือกความพึงพอใจระดับ 4	ได้คะแนน 4
ผู้ตอบแบบสอบถาม	เลือกความพึงพอใจระดับ 3	ได้คะแนน 3
ผู้ตอบแบบสอบถาม	เลือกความพึงพอใจระดับ 2	ได้คะแนน 2
ผู้ตอบแบบสอบถาม	เลือกความพึงพอใจระดับ 1	ได้คะแนน 1

หลังจากนั้น นำคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อมารวมกัน เพื่อหาอันดับของความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโครงการ

แบบสอบถามส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโครงการ สามารถแปลผล โดยมีเกณฑ์ในการวัดระดับแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

3.26-4.00	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
2.51-3.25	หมายถึง	พึงพอใจมาก
1.76-2.50	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1.00-1.75	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

